

Bağdat ve Revan Fatihi IV. Murad, on yedinci Osmanlı sultanıdır. Sert mizaçlı bir sultan olarak tanınan IV. Murad, çocuk yaşta tahta çıkmış ve isyanlarla baş etmek zorunda kalmıştır. 20'li yaşlarından itibaren Osmanlı'nın yönetimini ele alan IV. Murad, ordusunun başında birçok sefere katılmıştır.

IV. Murad'ın tuğrasında “Şah Murad bin Ahmed han el-muzaffer daima,” yazar.

1. BÖLÜM

Çocuk Padişah

Üç kıtada hüküm süren Osmanlı Devleti'nde düzen bozulmaya başladığında zorbalık eden asilere gün doğmuştu. Bu asiler zorbalıktaki hünerlerini o kadar ileri götürmüşlerdi ki, II. Osman'ı tahtan indirip Yedikule'de şehit etmişlerdi. Onun yerine tahta geçen I. Mustafa ise akli dengesi yerinde olmayan bir şehzadeydi. Görevini bu yüzden yerine getiremiyordu. Asiler, hasta bir şehzadeyi tahta çıkarıp istedikleri gibi hüküm sürmek niyetindeydiler.

Neyse ki Osmanlı Devleti büyük bir devletti. Osmanlı'ya sadık olanlar, bu soruna çözüm bulmak için çare aradılar. Sultan I. Mustafa'nın tahttan indirilmesi gerekiyordu. Çünkü devlet işleri yürütülemez hâle gelmişti.

İşte böyle bir ortamda, henüz 12 yaşına yeni girmiş olan Murad, tahta çıktı. I. Ahmet'in en büyük oğlu olduğu için devlet yetkilileri, onun tahta çıkmasının

uygun olduğuna karar verdiler. Çocuk yaşta Osmanlı Devleti'nin başına geçen şehzade Murad artık sultan olmuştu. Onu bekleyen ise isyanlarla dolu yıllardı. 16 yıl sürecek sultanlığının neredeyse 10 yılını, devlete isyan eden zorbalarla mücadele ederek geçirecekti.

Sultan Murad, usullere uygun olarak Eyüp Sultan Türbesi'ni ziyaret edip kılıç kuşandı. Aradan beş gün geçtikten sonra da sünnet oldu. Çocuk yaşta olmasına rağmen devlet işleriyle ilgilenmek istiyor, olanı biteni anlamaya çalışıyordu. II. Osman'ın neden şehit edildiğini, devletin bu duruma nasıl düştüğünü merak ediyordu. Osmanlı Devleti, uzun süreden beri iç karışıklıklarla uğraşıyordu. II. Osman, yenilik isteyen bir sultandı. Her alanda yapmak istediği uygulamalar vardı. Bunları sırayla hayata geçirip devleti düzene sokmak istemişti. Bu durum, bazı devlet adamlarını ve askerlerin bir kısmını rahatsız etmişti. Sefere gitmek yerine oturdukları yerden maaş almak isteyen bir kesim vardı. Niyetleri, savaşa gitmeyip şehirlerde hüküm sürmektir. Bu yüzden şehirlerde zorbalıklara başladılar. Zorbaları ortadan kaldırmak isteyen II. Osman, ne yazık ki başarılı olamamış ve asiler tarafından şehit edilmiştir.

Sultan Murad, II. Osman döneminde çok küçüktü. Asiler saraya saldırdıkları sırada onu da şehit etmek istemişlerdi ancak saray askerleri onu kurtarıp Üsküdar'a götürmüşlerdi.

Sultan Murad, bu gidişatı değiştirmek istiyordu. Durumu düzeltmek uzun zaman alacaktı. Anadolu'nun her yerinden ayaklanma ve zorbalık haberleri geliyordu. Asiler bazen bir grup asker olarak hareket ediyorlardı bazen de başlarında bir paşa oluyordu. Hedefleri, diledikleri gibi hüküm sürmektir. Halkın canına ve malına kastetmekten geri durmuyorlardı. Devletin başındaki sultanlar da çocuk yaşta olunca, asiler saldırıları iyice artırmışlardı. II. Osman zaten genç bir sultandı. Yerine gelen I. Mustafa ise hastaydı. Şimdi sultan olan Murad da çocuk yaştaydı. Bu durum, asilerin zorbalıklarına devam etmelerine yol açıyordu.

Bu olumsuzlukların içinde ve henüz devlet yönetme tecrübesi olmayan çocuk sultan, yıllarca sürecektir isyanlarla uğraşacaktı.

2. BÖLÜM

İşyanlar

Sultan Murad'ın tahta çıkması daha önce de isyan etmiş bazı fırsatçıları iyice heveslendirdi. Bunların başında, Osmanlı Devleti'ne uzun süre sorun çıkartacak olan Abaza Mehmet Paşa vardı.

Aslında bu büyük devlet, ona paşalık makamı vermişti. İstekleri bitmediğinden devletine karşı çıkmış ve kendini hükümrân ilan etmişti. Osmanlı Devleti'ni tanımadığını bildiren Abaza Mehmet Paşa, II. Osman'ın şehit edilişinin intikamını alacağını duyurmuştu.

II. Osman'ı şehit edenler, yeniçeriler adında bir askeri birliğe mensup askerlerdi. Osmanlı'da yeniçeriler gibi sipahi askerleri vardı. İşte bu Mehmet Paşa, sipahileri etrafında toplayarak yeniçerilerden intikam alacağını ilan ediyordu.

Mehmet Paşa, Erzurum Beylerbeyi olmuştu. Anadolu'ya haber salıp asilik yapan sipahi askerlerini yanına çağırırdı. Yeniçeri ocağına mektup yazıp intikam

alacağını bildirdi. Bu durum üzerine Veziriazam Çerkez Mehmet Paşa, ordunun başına geçerek Abaza Mehmet Paşa'nın üstüne yürüdü.

Abaza Mehmet Paşa, topladığı asilerle Sivas'a doğru harekete geçti. İki taraf karşı karşıya gelip savaşa başlayınca Abaza'nın tarafındaki bazı askerler, Çerkez Mehmet Paşa'nın safına geçtiler. Böylece asiler kuvvet kaybına uğradılar ve yenilmeleri kaçınılmaz oldu. Abaza Mehmet Paşa, ailesini bile geride bırakıp Erzurum'a kaçtı.

Çerkez Mehmet Paşa, kışın yaklaşması yüzünden Abaza Mehmet Paşa'nın peşinden gidip askerleri yormak istemiyordu. Zaten Abaza Mehmet Paşa da devletten af dilemek için mektup göndermişti. Bunun üzerine Abaza Mehmet Paşa affedilerek yeniden Erzurum Beylerbeyliği'ne getirildi.

Sultan Murad, isyanlarla uğraşan devletin başında çocuk padişah olarak oturuyordu. O günlerde gördükleri, ileriki yıllarda yapacakları için kılavuz olacaktı. İsyan ve isyancılara hiç göz açtırmayacaktı.

Abaza Mehmet Paşa isyanı sırasında Bağdat'tan da isyan haberleri geldi. İsyan haberlerinin ardı arkası kesilmiyordu. Cennetoğlu adındaki bir kişi, kendisinin, hükümdar akrabası olduğunu iddia ederek etrafına birçok

tarafıtar topladı. Balıkesir tarafında başlayan isyan, önüne geçilemeyince Aydın ve Manisa tarafına da sıçradı.

Cennetoğlu isyanını bastırmak için görevlendirilen Mehmet Ağa'ya paşalık rütbesi verildi ve asker desteği sağlandı. Mehmet Paşa, kısa sürede Manisa Ovası'na giderek isyanı bastırdı. İsyancı Cennetoğlu affedilmedi, Denizli'ye kadar takip edilerek yakalandı ve idam edildi.

Anadolu'da aşayış sağlanmaya uğraşılırken Erzurum'dan, pek de iyi olmayan haberler geliyordu. Sultan'ın affettiği Abaza Mehmet Paşa bir türlü uslanmıyordu. Devlet, kendisini beylerbeyi yapmasına rağmen isteklerinin sonu gelmiyordu. Fırsat bulduğu anda Erzurum'daki yeniçerileri katletmeye başladı. Yeniçerileri düşman olarak gören paşa, yanına topladığı sipahilerle onları yok etmeye çalışıyordu. Hemen Halil Paşa veziri-azam yapılarak isyanı bastırmak üzere görevlendirildi.

Halil Paşa'nın işi çok zordu. Hem isyanla uğraşması hem de İran sınırındaki olaylara çözüm bulması gerekiyordu. Osmanlı Devleti'nin başında bir çocuk olması İran Şahı'nı cesaretlendirmişti. Şah daha önce kaybedilen toprakları geri almak istiyordu. Abaza isyanı bunun için bir fırsattı. Halil Paşa, ilk olarak isyanı bastırması gerektiğini çok iyi biliyordu. Bağdat'tan gelen haberler

de iyi değildi. İranlılar isyanları fırsat bilip Osmanlı'dan toprak koparmak için plan yapıyorlardı. Nihayet planladıkları gibi Gürcistan'da bulunan Ahıska Kalesi'ni, yaklaşık bin askerle zapt ettiler. Bu haber üzerine Halil Paşa, bütün beylerbeylerine haber yollayıp Ahıska'nın imdadına koşmalarını emretti. Abaza Mehmet Paşa'ya haber yollayıp onu da çağırmıştı. Abaza Mehmet Paşa, bunun bir tuzak olacağını düşünüp haberi getirenleri ortadan kaldırmaya niyetlendi. Erzurum Kalesi yakınlarına gelen Hüseyin Paşa ve askerleri burada konaklayıp Ahıska'ya geçeceklerdi. Gece boyunca yürüdükleri için ıslanan askerler, üzerlerini değiştirmek için çadırlarına çekildikleri sırada Abaza'nın askerleri tarafından baskına uğradılar. Askerlerin neredeyse tamamı şehit edildi. Başlarındaki Hüseyin Paşa da aynı akıbete uğradı.

Haberi alan Halil Paşa hemen Erzurum önüne gelip kaleyi kuşattı. Kış epeyce şiddetli geçtiğinden kaleyi alamadan geri dönmek zorunda kaldı. Abaza Mehmet Paşa bir kez daha isyan etmiş ve başarılı olmuştu. Geri dönen Halil Paşa hemen görevden alındı. Devletteki kargaşayı izleyen İranlılar yeniden harekete geçip toprak kazanma hevesine düştüler. Halil Paşa'nın yerine daha sert mizaçlı Hüsrev Paşa getirildi.